

KANADSKÉ LISTY

Second Class Mail-Reg. No. 3088

1834-1984

BOX 520, POSTAL STATION D, TORONTO 9, ONTARIO, CANADA M6P 3K1

No. 9., Vol. 17., 15. září-September 15th, 1983.

What were the Soviet rules?

BY JOHN GELLNER

Mr. Gellner is editor of Canadian Defence Quarterly.

EMOTIONS ARE running high and understandably so over the downing by a Soviet fighter aircraft of a South Korean airliner Boeing 747 carrying 269 passengers and crew. That it was a barbaric act is unquestionable. Still, given the outright paranoia that dictatorships generally display in security matters, what happened should not have come as much of a surprise.

We do not know what the rules of engagement are — to use the term current among western military forces and for which there is no doubt a Soviet equivalent — that guide a Soviet commander when the prohibited air space above his area is entered by an intruder. It is probable that, in the case of the ill-fated South Korean airliner, the Soviet commander on the spot did act in accordance with his rules of engagement.

This is how the situation must have appeared to him: a large foreign airliner enters the prohibited air zone above the south tip of the Kamchatka Peninsula,

which is the site of, among other installations, Petropavlovsk, one of the three large bases of the Soviet Pacific Fleet. Fighters are sent aloft which, according to Soviet officials, tried to communicate with the intruder, or at least manoeuvred in its vicinity.

The airliner remains on its southwesterly course, overflying the broad expanse of the Sea of Okhotsk still followed by the Soviet fighters. It then enters the air space over Sakhalin Island, where other Soviet military installations are based. It is at that point that the order is given to shoot down the intruder, and that is done with an air-to-air missile.

It is here that the differences appear between our thinking and that of the Soviets. Over the years there have been numerous deviations from the flight plans of foreign airliners in the air spaces of many Western countries, including Canada's.

In each case, the country whose land had been invaded assumed that a navigational error was involved, probably aggravated by the failure of some critical instrument; the intercepting planes

would properly show the plane its proper course or indicate where it could land. No radical action would be taken, but eventually, a protest note would be delivered to the offending country.

To the Soviet Union's mind, in this latest incident, the double violation of its air space by the same aircraft was sure proof of bad intentions.

Why did the pilot continue on course when, if nothing else, the fact that he was being pursued by fighters must have told him that something was wrong? What if the airline markings were just camouflage and the plane was filled with spies and sophisticated equipment designed to ferret out all those deep military secrets of the Soviet military in the area?

The fact of the matter, of course, is that the South Korean airline pilot did not know where he was; at just about the time he was intercepted by Soviet fighters, he had given his position as being off Hokkaido, Japan's northernmost island. He obviously thought that this was the land in front of him, when in fact it was Kamchatka, admittedly a hefty error of almost 800 miles.

But such things do happen. It did, in fact, happen to the South Korean airliner that Soviet fighters forced down near Murmansk in 1978. In that case, the pilot thought he was over Iceland. In the present case, the pilot remained on his course, precisely because he thought he was over Japan. The fighters probably did not perturb him. It was night and, if he did recognize them as Soviet, they might have come from the southern Kuril Islands, immediately east of Hokkaido and occupied by the Soviet Union since the end of the Second World War.

This latest tragic incident should not have to teach us a lesson — it should have been learned long ago that it is extremely dangerous to enter the Soviet domain — or that of most totalitarian countries — by land, sea or air. Transportation routes should be laid out with this danger in mind. Some airlines already travel to Korea via San Francisco, Hawaii and Tokyo, avoiding the northern route. That this has not yet become a rule, of course, does not absolve the Soviets of responsibility for what happened off Sakhalin three days ago.

GLOBE AND MAIL, SATURDAY, SEPTEMBER 3, 1983

Dr. E. Beneš — vzpomínáme

7. března 1946: President republiky dr. Edvard Beneš s chotí u hrobu TGM v Lincech. /Z archivu V. Ryšavého./

Dne 3. září 1948, před 35ti lety, zemřel prezident Československé republiky dr. E. Beneš. Nad jeho skolem truchlil celý národ. Odešel v něm muž, který se pro republiku obětoval. Napsali o něm:

T.G.M. ve svém svědectví z r. 1920: Beneš první financoval naše hnutí ze svého a dal mu peníze na cestu do ciziny.

W. Churchill v pátém díle svých válečných pamětí: Ve všech svých myšlenkách a snahách hájil Beneš důsledně hlavní zásadu, na níž spočívá západní civilizace a vždy byl věren věci své rodné země. Byl mistrem administrace a diplomacie. S trpělivostí a statečností dovedl snážen dlouhý období nepřítelů osudu.

Sir Bruce Lockhart ve své knize „Ústup z Prahy“:

„Ihned po osvobození v květnu 1945 spoléhali Sověti i českoslovenští komunisté na to, že zavedou komunismus v Československu bez krveprolití a bez protestů. Bylo to nejen jejich přesvědčení, nýbrž měli to i v úmyslu. Beneš minili k tomu použít, později — kdyby netáhl s Moskvou za jeden provaz — měl být odstraněn. V době puče trpěl kornatěním tepen vysokého stupně. Spotřeboval se nepřetržitou prací a napětím poválečných let.“

Stalinova mučirna se bourá

Moskevské vězení Lubjanka, od r. 1917 sídlo politické policie, jež se během stalinových čistek stalo symbolem útlaču státníků, se bourá. V květnu začali dělníci s demolicí nejstaršího křídla. Zde padne za obětí krumpáčům a buldozérům celý komplex, není známo. Část úřadoven již přestavili do moderní budovy poblíž pověstného vězení.

Lubjanka byla postavena na počátku století soukromou pojišťovací společností „Salamandra“. Po r. 1917 byla budova zastavena a stala se sídlem politické policie, nejprve zvané ČKA, později přejmenované na GPU, NKVD, NKUD a nyní KGB.

Vůdci postavy říjnové revoluce jako Bucharin, generálové Bljucher (Blucher) a Tuhačevský, nepohodlní umělci, např. spisovatel Bulgakov a spolu s nimi statisíce neznámých komunistů i nekomunistů (řada z nich byli cizinci) — ti všichni poznali během stalinové hrůzovlády zdi lubjanského

vězení zevnitř. A rovněž po skončení čistek stalinského režimu zůstala Lubjanka symbolem útlaču a bezpráví: zde byli a jsou vyslýcháni a drženi opozičníci a disidenti.

Ze Stalinova vězení pověstnými těsně celou a především mučirny, v nichž byla fabrikována absurdní „přiznání“. Odsud vycházely vždy nové a nové vlny teroru a útlaču. Stalinova tajná policie GPU oddělení honila na protivníky všech odstínů; obětmi politického šitlivosti, jež vešlo do dějin pod názvem stalinismus, se zde stali skuteční i domnělí nepřítelé režimu a dokonce ženy i děti.

Moskevští pozorovatelé soudí, že odstranění tohoto temného symbolu minulosti může být vykládáno jako pokus Andropova (jeden byl šéfem KGB v letech 1967-82) o určitě kosmetické úpravy nechvalně známého image sovětského režimu.

KOSMAS

Víte, že v Transkei vyšla známka z dr. J. M. Ndebele /1822-1884/ ?

ústavu ve Stockholmu má nyní Varšavský pakt v raketách s doletem přes 100 kilometrů převahu nad Západem v poměru 2:1. Podle mínění tohoto ústavu prý by bylo záhodno, aby do kombinací byly zařazeny také anglické a francouzské rakety středního doletu. Do konce tohoto století prý bude mít Anglie a Francie 2000 raket, namířených na SSSR.

A stejně jako jednání o raketách středního doletu, je důležité americko-sovětské jednání o strategickém zbrojení — říká zpráva Mezinárodního ústavu ve Stockholmu. Význam a důležitost tohoto jednání spočívá v tom, že rakety dlouhého doletu jsou stále přesnější v zasahování cíle. A pánové z ústavu mírového výzkumu ve Stockholmu pochybují, žeby Spojené státy a Sovětský svaz po nezdaru v ženevských jednáních a po ztroskotání uzavřít smlouvu SALT II. pokračovaly v mlčenlivé zdrženlivosti jako dosud.

A také nebezpečí zavedení zbrojení ve vesmíru vztrostlo, říkájí. Obě supervelmoci pokračovaly v umísťování antisatelitů a laserových zbraní ve vesmíru. A oznámení Spojených států, že umístí ve vesmíru protiraketové rakety, odporuje duchu dohody proti těmto zbraním z roku 1972.

Jako varovaci znamení zhoršující se mezinárodní situace vidí Mezinárodní ústav mírového výzkumu ve Stockholmu zrychlující růst vojenských výdajů. Tyto vzrostly v letech 1979 až 1982 ročně o čtyři procenta. Čtyři roky předtím však rostly vojenské výdaje ročně jen o dvě procenta.

100 dvojbarevných nálepek lze objednat za £5 na: I. I. C., 38 Treminter Rd., London SW10 9LQ. U.K.

Kanadské Listy

INDEPENDENT MONTHLY

IN CZECH AND SLOVAK LANGUAGES.

Publisher and Editor: Mirko Janeček.

Články, objednávky inserátů, opravy adres a předplatné lze poslat na: "KANADSKÉ LISTY", Box 520, Station "D", Toronto, Ont. M6P 3K1.

Pokud jsou články podepsané, nemusí se redaktor ztotožňovat s jejich obsahem.

Předplatné na 1 rok:

Kanada a USA ... \$ 10:00

záměstí loď ... \$ 12:00

záměstí letecky ... \$ 15:00

Trochu historie

Bronte, Ont., září 1949: rodina Jelínková měla několik návštěvníků z Montrealu... v placaté čepici uprostřed je František Němec, čs. velvyslanec v Kanadě do února 48, před ním sedí Jan Novotný, poslanec čs. parlamentu za hradecký kraj do puče.

Jedním z nejúspěšnějších krajanů v Torontě je bezesporu majitel Pražského uzenářství, p. J. Pichlík. Jeho obchod v č. 638 Queen St. West je místem, kde se scházejí naši krajané ze širokého okolí. Náš reportér tam v r. 1980 zastihl dokonce i "přespolního" zákazníka z Trail, BC, Velenu Fanderlíka, starostu čs. skautů v exilu.

Chutná domácí jídla u krajanů:

The Alp's Restaurant

2872 DUNDAS ST. WEST, TORONTO M6P 1Y3
(DUNDAS & KEELE)

Plánujete-li svatby, oslavy narozenin či schůze, volejte:

TEL. 762-5449

Mike Sztuska

Ceny mírné, obsluha vzorná!

LIDÉ MEZI NÁMI

Několik našich čtenářů, kteří žijí v Ottawě, nás upozornilo, že jsme v čerňákové článku v přehledu zasloužilých krajanů zapomněli na jednu krajanu, která to z nás všech ve službách federální vlády dotáhla pravděpodobně nejdál: paní Sylvia Ostrá je de facto mezinárodní diplomatkou — od roku 1979 byla šéfkou ekonomického oddělení OECD /Organization for Economic Co-operation and Development/ v Paříži. Vydělávala 75.000 kan. dolarů za rok. Podle zprávy v "Maclean's" z 25. července t.r., paní Ostrá se pravděpodobně stane náměstkem fed. ministra zahraničního obchodu a momentálně je činná na torontské univerzitě. Její manžel je náměstkem provinčního ministra průmyslu a turistiky v Torontě. O obou víme jen, že pocházejí z Winnipegu, Man. Dělalí našemu národu čest.

BYL JEDNÍM Z NÁS...

Dne 3. září 1963 — právě před 20ti lety — zemřel v Trentonu, Ont. br. Dominik Čipera, býv. čs. ministr veřejných prací. Byl jedním z předních pracovníků Baťova koncernu a vynikl jako ochránce našich lidí doma za německé okupace. Čs. exilový novinář Jan Dočkálek se s ním před 20ti lety rozloučil slovy, které přetiskujeme, protože platí i dnes a připomenou nám znovu, jaké vzácné muže jsme mezi námi měli...

Chlad podletí vtiskl první známky zrání zahradám i polím. Slunko nehrálo milým teplem, ale jeho paprsky připomínaly poslední pocely — na rozloučenou.

Na prostém vesnickém hřbitůvku ve Frankfordu ukládali právě do lůna matičky země tělo zemřelého bratra Dominika Čipery. Početná skupina nejbližších a přátel stála kolem v němém smutku. Hlavy hluboko skloněné, aby nebylo vidět slzy deroucích se do očí. Odkudsi z neznámých dalek přicházelo poznání té pravdy, která z nás tvoří nedilný celek a objasňuje bratrství, zavazující k obětavosti a účtů jednoho k druhému. Jako dědictví po zemřelém vstupovalo do lidských srdcí pochopení oné jednoty, která nenutí souhlasit se vším a vždy, přece však usnadňuje cestu životem a i ve smutku činí ji schůdnou, prohrátou vědomím, že jdeme jako jedna rodina za správným cílem.

Bratr Dominik Čipera byl jedním z nás...

Svým osobitným způsobem byl vždy průkopníkem lepšího a dokonalejšího člověka. takového, před nímž má každý úctu a snaží se jej následovat, vytváří dobrý zvuk jména »Čechoslovák« v celém světě. Pracoval a staral se ne pouze pro sebe a svoji rodinu, ale i pro ty, jimž svým snažením zajišťoval stálou práci, nezbytně potřebnou k založení rodin a vychovávání zdárných dětí. Jeho práce byla však poněkud jiná. K tomu, co ukládala povinnost, přidával ještě trochu, ještě kousíček pro vlastní uspokojení a pro pomoc milovanému národu.

Kráčel vždy v první řadě, aby obětavě vyšlapával pěšinu a odstraňoval překážky stavící se v cestu jiným. Jako vysoký strom soustředil na sebe úder blesků jen proto, aby odvrátil pohromu od jiných, hlavně těch, kteří se na jeho ochranu a oporu spoléhali.

Od této chvíle půjdou dále bez něho — sami. Ne opustění, ale v té jednotě jak stáli nad jeho rakví. Mnozí se pokusí vstoupit do jeho slévějí a pokračovat v započaté práci — proslapávání chodníků pro ty, kteří bez správného vedení mohli by snadno zabloudit.

Bratře Čipero, věříme pevně, že dobrotný Bůh na večnosti odmění se ti za všechno, co jsi pro nás a náš národ vykonal a jako ty, i On přidá ještě kousíček za tvoji nevtravou a přece tak příkladnou obětavost v budování jediné správné cesty k vytouženému cíli — bratrství nás všech. Až náš čas nadejde, přijdeme za tebou, abychom s klidným srdcem mohli složit účty z té práce, kterou jsi nás učil poctivě vykonávat...

CO PÍŠÍ JINÍ

V osmdesátých letech nedojde k podstatným změnám na globální scéně, protože mocenské elity supermoci k nim nedozrály. Sovětská elita bude pokračovat ve své expanzionistické kursu a kdykoli se jí naskytne příležitost, rozšíří svou moc. Andropovi považují imperiální expanzi za stejné normální, jako kdysi byli Francouzi hrdi na své »civilizační poslání« jako Britové opravdu věřili v povznášející vliv jejich koloniální správy na domorodce. Sovětská byrokracie vidí svou říši ve světě imperiálního minulého věku a považuje vlastní teritoriální expanzi za stejné přirozenou, jako Američané považují za přirozenou svou ekonomickou expanzi ve Třetím světě.

V Andropovi dle uvidíme, jak se »nadosobní síly« »dějinné nutnosti« setkají se »skrytou rukou« »volného trhu«, aby tyto zdánlivě anonymní, ale rozhodující síly současných dějů zmanipulovaly národy pro nadcházející americko-sovětské kondominium nad naší planetou. Napětí tím vzroste a pacifisté budou mít více příležitosti k sebeklamům a demonstracím.

Liberálové budou opět překvapováni sovětskou politikou, a militaristé budou šířit myšl. o sovětské vojenské nadřazenosti, pohádku o »oknu zranitelnosti« od Kašpárka Weinbergera. Krutou pravdu bez pacifistických či militaristických iluzí znal však už dávno jistý genius, jenž 30. prosince 1853 — ano 1853 — uveřejnil v New York Tribune článek, v němž je obsažena cesta ven ze slepé uličky dějin.

»Myslenka ruské diplomatické nadřazenosti věděl za svou účinnost imbecilní a zastrašenosti západních národů a... vira nadřazenosti ruských vojenských sil je sotva menší iluzí«.

Kdo byl ten antikomunistický reakcionář, který prohlásil ruský trik i západní slabost? Nebyl ani liberálem, ani pacifistou, ani militaristou.

Jmenoval se Karel Marx

IVAN SVITÁK

»Právo Lidu«, 3/83.

GRUZÍNSKÁ MLÁDEŽ protestuje proti politice porušování. Podle zpráv očitých svědků konaly se v Tbilisi ve dnech 18. a 23. března demonstrace, jichž se zúčastnily tisíce studentů i mladých dělníků. Jedním z požadavků demonstrantů bylo znovuzavedení gruzínských dějin do učebních osnov.

Pražské uzenářství

638 Queen St. West,
TORONTO, ONT. M6J 1E4

Majitel: J. Pichlík

Tel.: 364-1787

kultura

Stratford 1983

IN MEMORIAM

ZA VÁCLAVEM TROJANEM.

STRATFORD, konec sezony 1983: První pondělí v září je v Kanadě Labour Day - svátek práce. Všechny obchody, banky a úřady jsou zavřené, slaví se dlouhý weekend, poslední den prázdnin. V úterý na to jdou děti do školy a je po létu. Divadelní festivaly však prodlužují sezonu až do 22. října. Podzimní výlet do Stratfordu je velmi lákavý. Jsou na programu ještě hry od Shakespeara z letní sezony a k nim je přidán Molierův Tartuffe, slavná francouzská fraška, a Death of a Salesman, hra od Arthura Millera, který je pokládán za jednoho z nejlepších současných dramatiků. Divadlo vypisuje výhody "FALL SALE", dva lístky za cenu jednoho, a soutěž, při které můžete vyhrát cestu do Anglie a návštěvu Old Vic divadla, které zakoupil Ed Mirvish a po zrenovování slavně otevírá 8. 11. 83. Běla.

Kim Hunter a N. Persoff v "Death of a Salesman".

Brian Bedford jako Tartuffe.

Dne 5. července t. r. zemřel v Praze náhle český skladatel Václav Trojan. Narodil se 24. dubna 1907 v Plzni a byl v skladbě žákem Jar. Křičky a Vítězslava Nováka. Po skončení studií se stal hudebním režisérem a později referentem zábavné hudby Čs. rozhlasu a lektorem divadelní a filmové hudby na AMU. V umělecké spolupráci s učitelkou národní školy v Praze 11, Marií Charusovou-Gardavskou, jež byla také nápomocna Janu Kůhnovi při tvoření jeho rozhlasového dětského sboru, vznikla těsně před válkou Trojanova dětská opera Kolotoč. Po válce spolupracoval Trojan s režisérem kreslených a loutkových filmů, s malířem Jiřím Trnkou, a soustředil se na hudbu k nim. Jeho ranezanční orchestrální polyfonie byla velkým hudebním přínosem pro Trnkovy filmy a získala Trojanovi uznání v oboru filmové hudby doma i na mezinárodních festivalech. Byla to hudba k filmům kresleným, jako byly Dědek zasadil řepu a Vodníkův mlýn, a k filmům loutkovým: k šestidílnému Špalíčku, k Bajaji podle pohádky B. Němcové, k Jiráskovým Starým pověstem českým, také potom k Osudům dobrého vojáka Švejka a k Snu noci svatojánské. Jde většinou o tvorbu z padesátých let. Některé ze jmenovaných filmů jsme viděli v Kanadě na EXPO 67 a měli jsme příležitost slyšet při nich Trojanovu hudbu stejně okouzující jako Trnkovy filmy. - Trojan byl též autorem hudby zábavné a taneční /jako byla Rejdovačka nebo polka Žabička/ a také rozhlasové hudby scénické, třeba k provedení Karafiátových Broučků, Klicperova Zlého jelena, Tylova Strakonického dudáka nebo Marjánky, dcery pluku. - Z jeho vokální hudby byly doma známé Lidové písně z Plzeňska a Pásmo vánočních koled. - V komorní hudbě byl oblíben jeho Dechový kvintet na motivy národních písní. MV

Odešel Jaroslav Krombholc

Český dirigent Jaroslav Krombholc se narodil 30. ledna 1918 v Praze. Zemřel tamtéž 16. července 1983 ve věku 65 a půl roku. Po absolvování gymnázia v Mělníku byl na pražské konzervatoři v skladbě žákem Šinovým a Novákovým a v dirigování Dědečkovým a Talichovým. Počátkem roku 1944 byl pověřen vedením opery v Moravské Ostravě. V květnu 1945 byl jmenován do umělecké správy Národního divadla /ND/ s O. Jeremiášem a s K. Nedbalem. Když byl jmenován v září 1945 Jeremiáš definitivním správcem opery ND, stal se Krombholc jedním z dirigentů ND. Roku 1963 byl jmenován dirigentem hlavním a v roce 1968 se stal šéfem opery ND. O dva roky později byl z této pozice odvolán, aby působil jako šéf symfonického orchestru čsl. rozhlasu. - Při hudebně dramatickém ztvárnění operních děl se soustředil na jejich slohovou a myšlenkovou podstatu. Začal s tvorbou Smetanovou: Daliborem, Libuší, Prodanou nevěstou, Tajemstvím a Dvěma vdovami. Provedl úspěšně Dvořákovu Rusalku, Fibichovu Nevěstu mesinskou, Šárku, Pád Arkuna, také Fibichův melodram Hippodamie podle Vrchlického, a sice všechny tři části: Námluvy Pelopovy, Smír Tantalův a Smrt Hippodamie; Janáčkovu Její Pastorkyni a Káťu Kabanovou, Foerstrova Evu, Novákovu Lucernu, Ostrčilovo Honzovo království a Poupě, Kovařovicovy Psohlavce, Jeremiášovy Bratři Karamazovy, Maryšu od E. F. Buriana, Kubelíkovu Veroniku a Suchoňovu Krutňavu. Na deskách Supraphon zanechal vynikající nahrávky oper Tajemství, Dvou vdov, Káti Kabanové a Julietty s pěvci a s orchestrem ND. S Českou Filharmonií nahrál např. Dvořákovu kantátu Svatební košile. - Manželkou Krombholcovou byla vynikající koloraturní sopranistka Marie Tauberová. Můžete ji slyšet zpívat Juliettu v nahrávce stejnojmenné zpěvohry od B. Martinů. Krombholc uvedl v Praze Prokofievovu operu Vojna a mír a Sněguročku od Rimského-Korsakova. Odlišně nastudoval Čajkovského Oněgina a také v Praze provedl Bergovu operu Wozzeck /Vojcek/. Nově nastudoval Figarovu svatbu, Kouzelnou flétnu a Fausta. Často dirigoval též v Brně. V Londýně bylo aklamováno jeho provedení Janáčkovy Glagolské mše a Musorgského Borise Godunova. Ve Vídni nastudoval Její pastorkyni a v Budapešti Prodanou nevěstu, v Amsterdamu Káťu Kabanovou. Od roku 1955 vedl četné zájezdy pražského ND do zahraničí. MV

J. Krombholc 1918-1983.

DOPORUČUJEME

Bedřich Svatoš není revolucionář ani politicky, ani literárně. Od své premiéry r. 1936 "Čardáš a polnice" přes "Ruce laskají zemi", "Patrovou hospodu", "Okovaný krok", "Mlha šací strach", "Zatmění" a deset dalších próz, až k poslednímu věci povídek "Hospůdka na nároží", kterou vydala Křesťanská akademie /Řím Via Concordia I/, je to stále týž téměř starosvětský vypravěč, jehož kořeny tkví i v domácí půdě, i v českém venkově. To cítím jasně i v povídkách, spoutaných místem, pražskou hospůdkou. I tam, kde je prostředí městské, vane na mne vůně oranž a zrajícího obilí, i tam, kde je dějištěm cizina jako v "Zat-

mění", nezapře autor svou lásku k zemi, kterou musel opustit. Jsou to povídky bytelné jako český sedlák v nejlepším smyslu slova, příběhy bez katastrof a otřesných peripetií, jsou i prostě vyprávěny. "Hospůdka na nároží" měla pestré osudy, než ji vydali v Římě. Svatoš ji kdysi nabídl "Konfrontaci" v Curychu, tam se ztratila, přijal ji Jaroslav Kučera pro svou edici "Archa", ale přepracoval ji tak, že nezůstal kámen na kameni, až se od publikace musel autor distancovat. A tak, když se dnes zařítím do té útlé knížečky, jsem vděčný nejen Bedřichu Svatošovi za jeho vidění drobných českých osudů, ale i římským Otcům nakladatelům. P. Rehoř.

/Lze objednat u autora za \$10 na adrese: B. Svatoš, 3, rue de Paris, 597 00 MARCQ, France./

JEDNOU VĚTOU

Místní tisk ve Viktorii, BC, přinesl článek "Escape"; hlavní postavou příběhu je Dušan Dirnbach s rodinou, který se přistěhoval z Itálie. - 13. 8. 83 zemřel v Coquitlam, BC, slov. krajan Michael Hajnik. - Jaro Pos přesídlil z Vancouveru do Surrey. - 2. 4. 83 zemřela v Torontě paní Hana Ančerlová, 69, vdova po Karlovi Ančerlovi. - Z Hamiltonu do Mississauga přesídlil Karel Kulich, Karel Pazderník zas z Rexdale do Westonu. - V. Hais má novou adresu: 3488 Rue Dorion, Montreal, Que H2K 4B6. Před tím žil v Torontě a na Floridě. - Hledá se K. Matějčíček /Edmonton?/. - Julius Diro se usadil v Hamiltonu. - Čtenáři nám napsali, že za zasloužilé krajany považují také tyto jednotlivce: Mario Híkl, Ivan Bujna, Boris Čelovský, Ján Smerek, L. Dřevjaný a Hugo Slípka. /Seznam uvedený v červnu byl "at random". - Nové číslo - 1-3/83- "Čs. cesty" má 101 stran. Vážným zájemcům pošleme uk. výtisk. - Z Toronta do Edmontonu přesídlil řezník Jozef Mikloš. - Koncert Dvořákových skladeb v Torontě 7. 9. řídil prof. V. Smazal.

Pojištění je věc důvěry

Přes 30 let služby naší veřejnosti s největší kanadskou životní pojišťovnou

SUN LIFE OF CANADA

VLADIMÍR VÁLEK, C.L.U.
Senior Representative

Tel. 232 1620

56 Aberfoyle Cr., Suite 400

/Proti Islington Subway Station./

Toronto, Ont..

MAY 2W4

NOČNÍ SEKÁČ

V polovině července t.r. dostal vydavatel t.l.

zajímavý dopis se zpáteční adresou "Roger Darlington, 35 Richmond Rd., London E11 4BX, England". Pisatel sdělil, že se před časem oženil s nejstarší dcerou kpt. let. Karla Kuttelwaschera a že v jeho pozůstalosti našel tak zajímavý a dosud nikde nepublikovaný materiál, že o něm napíše knihu. Potřebuje další informace od lidí, kteří se s jeho tchánem v ČSR, v Anglii, v Kanadě, v USA či jinde znali. K dopisu vydavateli t.l. z poloviny srpna t.r. přiložil už p. Darlington článek "Karel Kuttelwascher-Night Reaper", který vyšel v letecké revue "FlyPast" v červenci 83. Na konci článku se autor obrací na čtenáře s prosbou o další informace. Totéž máme na mysli i my, když zmíněný článek přetiskujeme v českém znění a posíláme na všechny nám dostupné adresy západních letců a jejich příbuzných a přátel, které se nám podařilo soustředit ve Sdružení přátel letců svobodného Československa. Článek ve "Flypast" je doprovázen fotografií letounu typu Hurricane MK. IIC s rezervními nádržemi na benzín pod křídly, záběrem francouzské stíhačky Morane-Saulnier 406, na které Kuttelwascher létal ve francouzské kampani, jakož i snímkem S/L James MacLachlana, DSO, DFC, který velel 1. britské peruti RAF od listopadu 1941 do července 1942. V článku je také fotografie našeho hrdiny s hercem Errolem Flynnem v Hollywoodu d doby, kdy se tam natáčel letecký film "Uncertain Glory" - s technikou pomocí našeho zkušeného letce. Anglický článek podstatně zkracujeme. Pokud by si někdo přál původní verzi, rádi mu pošleme kopii.. /MJ/

Mezi nejodhodlanější letce 2. světové války patřili muži, jejichž vlast byla okupována nacisty. Jedním z nich byl čs. letec-vynikající noční stíhač-kpt. Karel Kuttelwascher, známý v RAF jako Kut. Plný význam jeho působení v RAF si neuvědomujeme ani dnes, skoro 40 let od skončení války. Jeho specialitou bylo létat v noci kolem nepřátelských letišť ve Francii a sestřelovat německé bombardéry ve chvíli, kdy se chystaly přistát. Tato letiště ve Francii Kut dobře znal, protože na nich sloužil. Až do doby, kdy jsem se oženil s jeho dcerou, jsem o Kutovi nic nevěděl. Zemřel ve věku pouhých 42 let na srdeční záchvat 18. srpna 1959 během dovolené v Truro /Cornwall/. Jeho válečná činnost mě však zaujala, když jsem měl možnost nahlédnout do jeho denníku, do jeho poznámek k různým akcím, výstřižků z britského a amerického tisku. Postupně jsem tyto informace doplnil studiem dokladů v muzeu RAF a jinde. Narodil se 23. září 1916 v Německém /nyní Havlíčkově/ Brodě ve východních Čechách. Po skončení škol se jako 18ti-letý hlásil do čs. letectva; 1. října 1934. Když přišli Němci, měl už za sebou přes 2.200 odlétaných hodin, zčásti na moderních stíhačkách typu AVIA B-534. Pět dní po německé okupaci odešel Kut do Polska, podepsal závazek do Cizinecké Legie a odplul se stovkami jiných čs. pilotů přes Francii do severní Afriky. Po vypuknutí války se už 1. října 1939 ocitl na válečném letišti v Chartres. V květnu 1940 byl přeložen k letce III/3, která byla součástí 23. stíhací skupy. Nalétal celkem 44 válečných dní a v této době sestřelil 6 nepřátelských letadel a poškodil 9 letadel. Ačkoliv mnoho podrobností chybí, faktem zůstává, že za to dostal 3 vysoká francouzská válečná vyznamenání. Po pádu Francie odletěl Kut do sev. Afriky a dál lodí do Anglie. Členem RAF se stal už 14. srpna 1940. Byl nejdřív v Cosfordu a později u 5. operační výcvikové jednotky v Aston Down. Své 24. narozeniny oslavil tak, že absolvoval svůj první sólový let na letounu Hawker Hurricane. Dne 3. října 1940 nastoupil dvouletou službu u slavné 1. britské peruti, které velel S/L James MacLachlan. První německé letadlo /BF 109/ sestřelil nad Boulogne 8. dubna 1941. Další poblíž Béthune 21.5.41; byl to rovněž Messerschmitt BF 109. Třetí o měsíc později kdesi nad Francií. Bilance: 3 nepřátelské letouny za 3 měsíce služby u RAF. Od 1. července 1941 byla peruť v Tangmere blízko Chichestru a měla za úkol noční obranu přístavů Portsmouth a Southampton. Byla však nasazena také proti německým křižníkům "Prinz Eugen" a "Scharenhorst", když se pokoušely proplout kanálem La Manche a Kut svým kanónem poškodil jeden z doprovodných torpedoborců. Postupně byla zdokonalena technika nočního stíhání německých bombardérů. Ideálním řešením by bylo, kdyby se mohl zjistit brzo jejich vzlet z letiště s nákladem pum a sestřelit je cestou nad Anglii. Radar však nebyl v té době ještě dokonalejší a Hurricane měl malý dolet. MacLachlan a Kut tedy vymysleli zlepšení: k zlepšenému typu II C přimontovali 2 rezervní benzinové nádrže /každá měla 44 galonů benzínu/, takže letoun měl celkem 185 galonů pohonné hmoty a mohl se udržet ve vzduchu až 4 hodiny. Hurikány měly tenkrát rychlost 330 mph a mohly létat ve výši 35.000 stop. Byly vyzbrojeny čtyřmi Hispano kanóny, každý měl 91 střel, celkem 364 střel. To stačilo jen na 9 vteřin střelby, proto každá vteřina byla vzácná. Kutův letoun měl označení JX-X, seriové číslo BE 581. Na trupu měl žlutou kusu a přes ní nápis "Night Reaper". Při vhodném počasí a měsíci v úplňku létali Kut s Macem /tak se říkalo S/L MacLachlanovi/ nad Francií a sestřelovali německé bombardéry v okamžiku, kdy se chystaly přistát. Posádky byly unavené a často bez střeliva. Přistávací ploha byla osvětlena, ale než letadlo mohlo dosednout, bylo zničeno rychlým britským stíhačem. V noci z 1. na 2.4. zničil Kut nad letištěm v Melunu dva Junkersy Ju88. O měsíc později nad letištěm St. André u Paříže dokonce tři za sebou přistávající bombardéry typu Heinkel HeIII. Kut a Mac létali spolu a stali se přáteli; v počtu sestřelených německých letounů však těžce soupeřili. Nakonec to Kut vyhrál: za tři měsíce nočních operací sestřelil 1. britská peruť celkem 22 nepřátelských bombardérů, z toho Kut měl na svědomí 15. Za tutéž dobu bylo poškozeno 15 strojů a z nich 5 poškodil Kut. Poslední noční Kutova akce v rámci 1. RAF peruti se odehrála v noci z 1. na 2. července 1942. Po tomto datu byl Kut přeložen k 23. britské peruti a přeškolen na letouny typu Typhoon a později na De Havilland Mosquito II. Oba typy ale Kutovi "neseděly". Potom byl Kut přeložen k Inspektorátu čs. letectva v Anglii a od června 1943 byl na zájezdu v USA a v Kanadě; přednášel o svých zkušenostech nočního stíhače a o taktice nočního stíhání. Měl možnost pilotovat novější typy letadel, jako Lockheed P-38 Lightning, N.A. P-51 Mustang a Curtiss P-40 Warhawk. Po návratu do Anglie začátkem r. 1944 byl u 32. peruti v St. Athan u Cardiffu jako zkušební pilot. Zalétával typy Avro Lancaster, H.P. Halifax a Vickers Wellington.

Čs. stíhačka AVIA B-534, na které létal Karel Kuttelwascher před válkou.

Londýn, 11. července 1942: Jan Masaryk gratuluje kpt. let. K. Kuttelwascherovi k D.F.C. po té, co sestřelil 22 nepřátelských letadel.

Po skončení války se Kut vrátil do Československa, ale následkem změněných poměrů v roce 1948, odešel znovu do Anglie. Stal se pilotem u British European Airways a létal typy jako Vickers Viking, Airspeed Ambassador a Vickers Viscount. Celkem za svého života pilotoval více než 60 různých druhů letadel. Z neznámých důvodů se dosud tvrdilo, že zemřel v roce 1960, ale není to pravda. Zemřel po srdečním záchvatu 18. srpna 1959, když mu bylo pouhých 42 let.

V přehledu britských a spojeneckých es 2. války je Kut zařazen na 53. místo s 18ti sestřely. Pro srovnání legendární W/C Douglas Bader měl na svém kontě 23 sestřelů. V nočním stíhání Kuta předstihli jen John Cunningham /19 sestřelů/ a B. Burbridge /21/. U Kuta nebyly započítány sestřely v rámci franc. letectva; správná cifra by v tom případě byla 25. V každém případě to byl statečný muž...

R.D.

F/Lt. -kpt. let. Karel KUTTELWASCHER.

Trochu historie

Vavro Ryšavý:

BOL DR. VL. CLEMENTIS OBEŤOU MAĎARSKEJ IREIDENTY?

Slovenský nacionalista, komunista a prezident ČSSR Dr. G. Husák, ktorý pevne sedí v sedle na pražskom hrade, má ako miláčik Moskvy najlepšiu príležitosť dokončiť dielo, ktoré začal presadzovať v roku 1945-46 Dr. V. Clementis. Clementis ako predseda vysídľovacej komisie v Paríži v roku 45-46 zdorazňoval prečo je nutné vymeniť Slovákov v Maďarsku za Maďarov, žijúcich na južnom Slovensku. Čsl. vlastenec a slovenský nacionalista Dr. V. Clementis, ináč vo funkcii zástupcu zahraničného ministra Jána Masaryka, i keď bol komunista, predsa sa len všemožnými prostriedkami usiloval o vytýčenie povodňových hraníc ako ich mala ČSR pred Mnichovom. Clementis mal na výmenu Maďarov zo Slovenska za Slovákov z Maďarska odlišný názor ako prominentní maďarskí komunisti na Slovensku Široký, Bašťovanský, Major, Kubač atď. Plne sa zasadil a historicky to odovodnil, prečo je nutné vystahovať Maďarov zo slovenského pohraničného územia. Tento názor tiež vyjadril v Paríži v roku 1946 v politicko-územnej komisii, kde sa dožadoval odsunu 200.000 Maďarov pravého maďarského povodu. Zvýšok 300.000 považoval za pomaďarčených Slovákov. Slováci v 18. storočí pod tlakom národnostného a sociálneho náporu Maďarov boli nútení sa hromadne vystahovať, lebo boli transferovaní do vnútorných oblastí, kde podľahli maďarizácii a asimilácii. V tom čase Maďari tvorili len 21 percent z celého obyvateľstva veľkého Uhorska. Týmto spôsobom zvýšili počet obyvateľov maďarskej národnosti o 50 percent na úkor slovenských národností a Rumunov. Po prvej svetovej vojne sa obraz národnostných menšín zmenil. Maďarská menšina v ČSR mala nielen všetky občianske práva, ale i národnostné nadpráva. Keďže kultúrna a sociálna úroveň v ČSR bola vyššia ako v Maďarsku, maďarská menšina mala viac práv ako Maďari v samotnom Maďarsku. Ten istý stav bol v školstve. Slováci v Maďarsku nemali žiadne. Počet maďarských poslancov v čs. parlamente zodpovedal presne počtu maďarského obyvateľstva u nás, kým Slováci v Maďarsku nemali ani jedného poslancu. Po všetkých týchto výhodách Maďarov v ČSR bolo otrasné, keď maďarská menšina sa prostredníctvom cez svojich parlamentných zástupcov spojila v najkritičnejších časoch ČSR s Henleinom a Frankom. Maďarská menšina v ČSR neustále podkopávala ne dôveru medzi Čechmi a Slovákmi a využívala ju. Podporovala separatistické tendencie u slovenských autonómistov, vyvolávala aj záradcovské pikle. Pred Mnichovom, po ňom a napokon po viedenskej arbitráži, vrhla sa na Slovákov a Čechov obývajúcich územie, ktoré okupovalo Maďarsko. To sú príčiny prečo došla čs. vláda k presvedčeniu, že nemožno robiť menšinovú takú politiku ako robila do II. svetovej vojny. Londýnska vláda predložila Spojencom memorandum o presídlení Maďarov a Nemcov. Maďari usilovali o to, aby sa menšinový problém neriešil z dôvodov, aby v budúcnosti Maďarsko mohlo vzniesť proti ČSR nárok na teritoriálnu revíziu. Dr. V. Clementis sa o prevedenie presídlenia plne zasadzoval. Dnes po odstupe času môžeme si položiť otázku, aký veľký bol podiel maďarskej ireidenty na Clementisovej smrti. Ireidenta o ňom šírila povest, že je Benešovým agentom atď. To, že sme otázku Maďarov v ČSR nevyriešili už v r. 1918 a rokov nasledujúcich, zavinilo porážku nášho mieru a tým sa spôsobilo ďalšie utrpenie našich národov. Riešeniu maďarskej otázky v r. 1918 bránili majetkové pomery. Bohatí Maďari na Slovensku a bohatí Slováci v Maďarsku sa stávali proti výmene. Myslím, že po prevzatí moci komunistami po druhej svetovej vojne /1948/, keď komunizmus urobil všetkých rovnakými zbraňami, nebol už na stavenie sa proti výmene taký dôvod. Vystahovanie ľudí proti ich voľi je tvrdé opatrenie. Deje sa ale denne a všade vo svete v záujme technického pokroku. Keď možno presunúť obyvateľstvo kvôli pokusom s novodobými zbraňami v zaujme prípadnej vojny, prečo by nebolo možné presunúť istý počet obyvateľov v záujme trvalého mieru, ako to navrhovalo Československo? Dodnes všetky pokusy o výmenu stroskotali. To čo sa v tomto smere uskutočnilo doteraz, bol len nepatrný zlomek zamýšľanej presídľovacej transakcie. V poslednom čase badať medzi Maďarmi doma, medzi Maďarmi žijúcimi v USA a slobodnom svete, ako i Maďarmi žijúcimi na južnom Slovensku harmóniu. Že táto spolupráca a jednotný postup našli už odozvu na významných amerických miestach svedčí okolnosť, že vplyvný senátor Dole a iní sa prihovárajú v "Congressional Record" za revíziu Trianonskej dohody. Publicista Ilyis z Maďarska obrátil sa na členov CHARTY 77 v Prahe, aby sa zasadili v ČSSR o viac ľudských práv pre Maďarov na južnom Slovensku, ktorých sa im údajne nedostáva. Pri tom ten istý publicista ktorý sa zaoberá propagandou slúžiacou myšlienke revízie Trianonskej dohody, zaslúžil sa o postavenie bronzovej sochy v Keskeméte pre maďarského filozofa Istvana Szecsénioho, ktorý žil na prelome 18. a 19. storočia. Bronzová socha predstavuje Czecsénioho ako drží ruku nad mapou predtrianonského Uhorska. Sochu prišiel odhaliť člen politbyra maď. kom. strany a tajomník pre kultúrne záležitosti Aczel, čo dosvedčuje že to nebola len kultúrna vec, ale že bol oficiálny súhlas maďarskej hierarchie. Že vo Washingtone, DC, na Maďarskom plese a inde bola vystavená mapa veľkého Maďarska len potvrdzuje, že Maďari sa dali na staronové cesty. Je v našom československom zaujme, aby sme na tieto zákerné prípady upozorňovali. V roku 1938 sme po viedenskej arbitráži stratili naše južné slovenské kraje. Len vďaka udatnosti Slovákov v Slovenskom národnom povstaní Spojenci po roku 1945 tieto kraje znovu prisúdili československému štátu. Kto týmto varovaniam hlavne na slovenskej strane neporozumie teraz, porozumie im iba vtedy keď už bude neskoro.

JEDNOU VĚTOU

Prof. S. Reiniš, U. of Waterloo, vydal knihu "The Chemistry of Behavior" /Chémie chování/ v nakladatelství Plenum Press v N.Y. Kniha dostala zlatou medailu od Biosocial Publications, USA. --Čtenář P.M. nás upozornil, že podle nových pravidel lze psát: imigrant, ilegální a etnický. --Ota Hora neúnavně pokračuje v psaní dopisů redakci kan. listů. Poslední příspěvek do "Citizen" byl nadepsán "Czechs protest Soviet invasion". Protestní demonstrace našich v Ottawě byla úspěšná i počtem. --Hana Benešová prodala restaurant Golden Carriage v Hamiltonu. Má nyní dvě lokace v Lindsay, Ont. --Pozdrav z Daytona Beach, Fl. poslala čtenářka R.E.P., ze San Diega, Ca. si na nás vzpomněl inž. Jan Mrázek s paní Anežkou. --Naši nevystoupili na multikult. festivalu v Mississauga 12. a 13. 8. --Operní zpěvačka Miluška Šimková z Austrálie bude v Torontě 15. 9. v sále školy na křižovatce Bloor a Dundas, začátek v 8 večer. Doprovází ji dr. Kyselka. --Jerry Martinček pracuje pro Royal Trust Corp., tel. 762-8255, adresa: 2320 Bloor St. West, Toronto. --Dvě operace nedávno přežil Vojta Havlíček v Sundridge.

Legendární velitel britské 8. armády gen. B. Montgomery při návštěvě Prahy v roce 1945. Zleva: čs. ministr zahraničí Jan Masaryk, gen. Montgomery, prezident dr. Edvard Beneš a čs. náměstek ministra zahraničí dr. Vlado Clementis. /Snímek je z archívu V. Ryšavého z Washingtonu./

Z Prahy došla zpráva, že se tam dožil svých 90. narozenin generál Karel Klapálek..

Tento obrázek je ze syrské fronty v srpnu 1941, kdy plk. K. Klapálek navštívil 3. rotu naší armády na Středním východě. /Z archívu Jana Dočkála./

Z odhalení pomníku čs. padlým na Středním východě v r. 1942: zleva: plk. Kadlec, neznámý, plk. Klapálek a plk. Vlček.

ZÁHADA LODI S GRANÁTY

Venezuelské úřady stojí před záhadou. Začátkem června „Ulovily“ strašidelnou loď – bez posádky, severozápadně od karibského ostrova Barbados. Loď bez posádky byla zmítána mořskými vlnami. Ukázalo se, že jde o loď nazvanou „Cloud“ a registrovanou v Řecku. Na palubě se nachází 5000 beden granátů pro hlavně sovětské výroby.

Na palubě byly nalezeny papíry z nichž vysvitá, že loď vyplula z jednoho jugoslávského přístavu a 6. dubna připlula ke karibským ostrovům. Poslední záznamy v lodní knize jsou ze 7. dubna. Vysílací lodi byl nabit na vlnu volání mezinárodní pomoci a ve strojovně lodi byly nalezeny stopy po požáru. Venezuelské úřady nevylučují možnost, že při vypuknutí ohně ve strojovně lodi se posádka obávala nasledku vznícení k vybusnému nákladu a opustila palubu – a možná zmizela v moři.

Pomsta je sladká

(Padno v Anglii L. P. 1943)

První Angličan, se kterým jsem se před nějakými pětadvaceti lety setkal, byl asi Sherlock Holmes. Tenkát jsem ovšem nevěděl, že se ve skutečnosti jmenuje Houns. Sherlock Houns byl milý pán, kterého jsem si velmi vážil a kterému jsem záviděl jeho dýmku se zrcátkem.

Časem jsem se seznámil s jinými lidmi anglosaského původu a potíže s jejich jmény úměrně vzrostly. Co jsme si my kluci nařídili jazyk se jmény Old Shatterhand, Buffalo Bill, Pickwick, zatím co se dá tak jednoduše říci Setrhand, Bafalo Bíl, Píkuík.

Všechno, co bylo „Made in England“, vzbuzovalo u nás kluků náležitý dojem, přesto, že jsme nikdy nepřemýšleli, že to je „mejd in Ingliend“. V pozdějších letech potíže se jmény ještě vzrostly. Co si obyčejný, středevropský kluk mohl namlát hlavu, jak se asi vyslovují jména Hughes, Hewitt, James, Jeans. Myslím, že by se ti nánové podívali, kdyby viděli svoje jména napsána jako Jús Hjujít, Džejms, Džins, nebo Jteba Šó nebo, kdyby slyšeli naši výslovnost svých jmen (tenž je totéž). Pánové Cerill, Čembrien, Idn. Etill (Churchill), Chamberlain, Eden, Atlee) by sotva věděli, že se o nich mluví i kdyby byli přítomni. Stejně tak by bylo těžké říci, že jdou do Catimu, (Chatham), Menčestru (Manchester), nebo jet na Ajl of Uajt (Isle of White). Jsem ještě jiná jména a i Angličané jsou divní lidé a vyslovují všelijak. Nikdy si nebudu umět vysvětlit, kam se ztratila věchta ta písmena ze jmen jako Gloucester, Bicester, Chomondelev a proč se říká jen Glostr, Bistr, Comli, nebo proč se píše Chrysler a vyslovuje Krajsler.

Před několika lety byl u nás velmi populární představitel Jindřich VIII. I jeho jméno prošlo různými stadi vývoje. Nejříve Charles Laughton, pak Charles Lauton, ti, kteří měli o snovčích nějaké ponětí. Měli Čárls Láfton a teprve nedávno jsem se dozvěděl, že ten pán se opravdu jmenuje Lótn.

Ne nadarmo se říká, že anglicky se to píše „houska“ a vyslovuje „rohlik“.

Lež boží mlýny melou pomalu, ale jistě. Přišla druhá světová válka a Čechoslováci se objevili na britském ostrově. A teď se máme krvavě.

Když v minulé válce dostal Vojta Beneš telegram, volával posíláček „Vodr Bíni“. Tenkrát ovšem bylo Člžků za hranicemi několik a tak se Angličané a Američané mohli naučit těch pár jmen nazpaměť. Zatím co v minulé válce měli pouze jméno Masaryk, jméno, jako ze žuly vyseknuté, jméno Beneš, které se naučili říkat, jsou zde dnes praobyčejní občánkové, kteří bez ohledu na Angličany se jmenují Čicvárek, Koníček, Křížanecký, Churchela, Skočdopole, Schof, Procháška, Čtvrteček a spousta jiných.

Je až s podivem, jaký nepořádek dokáží udělat Angličané v našich jménech — i když je znají nazpaměť. Jsem pevně přesvědčen, že takový úředník v ministerstvu války, který má v resortu Člžky, je ochoten po přetnutí deseti jmen jít do penze, nebo se raději učí sedmimístná numera nazpaměť. Co bych dal za to, slyšet kovaného Angličana vyslovovat jméno — tekleme Chuchela. Určitě tekle Čačla, když ne Čučla, místo Procháška to bude Perkazka a Křížanecký bude muset říkat na dvakrát a pak z toho vyjde něco jako Krajs-Necky. Místo Čtvrteček jsem už slyšel říkat pouze „ČK“ a to bylo po náležitých pokusech a rozbězích. I s křestními jmény je potíže.

„Jak se jmenujete?“ je první otázka Angličana (nebo Angličanky), protože Člžkové se po všech neúspěších raději už nepředstavují.

„Koukolíček,“ zní odpověď.

Angličanka nařpuli několikrát rty, nabere dech a pak s úsměvem řekne:

„A jak se jmenujete příjmením?“

„To je příjmení.“ vyhrkne překvapený Koukolíček.

„Tak, jak se jmenujete křestním jménem?“ doráží nezkrtná Angličanka.

„Zdeněk“.

ČSSR Z Prahy došla zpráva,

že tam 27.2.83 zemřel Roman Kiršner. Byl před válkou hl. mechanikem u ČSA, a však stovky našich záp. letců jej znají jako vrchního mechanika 312. a naposled 313.čs.stíhací peruti v rámci RAF. Roman Kiršner se narodil 15.července 1907 a do Anglie se dostal přes Polsko a Francii. První obrázek ho zachycuje v uniformě RAF v r.42. Druhý obrázek je z loňského podzimu, několik měsíců před jeho smrtí. Otištěním této vzpomínky vzdáváme nejen poctu oblíbenému muži, ale též ostatním jeho spolupracovníkům na letištích v Anglii, kteří se snažili o to, aby stíhací a bombardovací letouny byly v naprostém mechanickém pořádku. Byla to práce těžká, protože někdy se stroje vrátily poškozené a jindy byla anglická základna poškozena německým bombardováním.

Angličanka v zadumání sklopí oči, jako by něco hledala na zemi a řekne:

„A jak to zkracujete?“

Milý Koukolíček hledí vyjeveně. Kdyby se jmenoval Bolemlr, Břetislav, Hostivit, nebo tak, nedivil by se, že to chtějí zkracovat. Angličanka mezitím zkouší svoje štěstí: „Stenjek, Stjenjek, Sten — já vám budu říkat Sten.“ „A to zís ne,“ protestuje Koukolíček. „Víte co, říkejte mi Johnny.“

Tím by byla otázka jména vyřízena. Ovšem, takový způsob je možný jen ve styku osobním. Horší však je to s telefonem. Představte si, že máte smůlu, zvednete telefon a ozve se:

„Prosím, mohu mluvit se Squadron Leaderem Pačly?“

Pro jistotu si necháte jméno třikrát opakovat a pak řeknete, že to bude asi omyl. Ovšem, ten Angličan na druhém konci trvá na tom, že takový Squadron Leader u squadrony je. Nato se dopálíte, protože u celé peruti je jen S/L Novák a S/L Dlouhý a ať křoutíte těmi jmény, jak chcete, nemůžete to narážet na „Pačly“. Už chcete telefon položit, když dostanete spásnou myšlenku: „Prosím vás, hláskujte mi to.“

A z telefonu se souchá: Peter, Uncle, Charlie, Harry, London, Ink, King.

„Aha, Puchlík,“ zavtve vltázoslavně. „Ale to není Squadron Leader, to je farář.“

Pak vás ovšem napadne, že v RAF mají všichni farářů hodnost S/L a zastydíte se do hloubi duše, že jste na něj zapomněli.

Ale to všechno nic není. Rád bych věděl, jak Angličané čtou polská jména.

ZETKA

IN MEMORIAM

Sgt./šrtm.Karel Weiss, rodák ze Soběšic u Brna, zahynul 21.ledna 1942 jako člen 311.čs.bomb.peruti /RAF/během náletu na Brémy. Po něm, okupaci se dostal přes Rakousko do Jugoslávie a přes Střední východ do Agde ve Francii. V rámci franc.bomb. letectva se účastnil několika operací. Po kapitulaci odešel do Anglie. Je zajímavé, že před válkou sloužil v Č.Budějovicích u "čestnické let.hlídky", které velel kpt. Jan Klán. Při náletu na Brémy s ním zahynuli čet. Č.Král z Nezdic, rt.Lad.Němeček z Koryta, rt.Miroslav Plečitz z Písku, čet.St.Rouš z Holubí Zhoře a npor.Zd. Skořepa z Milotic.

VOJENSKÁ služba

žen VE VELKÉ

BRITANNII

Nebylo nás mnoho Čechoslovaček v Anglii, které jsme se přihlásily do vojenské služby. Naše vlastní čs. ženské vojenské jednotky vytvořeny nebyly a také jinak nebyla ženská vojenská služba našimi vedoucími vojenskými úřady mezi československými ženami propagována.

Britská vláda měla na vojenskou službu žen jiný názor, což jsme viděly sotva jsme přistály na britských ostrovech; setkávaly jsme se všude s Angličankami ve vojenských uniformách a jak jsme zjistily, byly zařazovány všude, kde se toho objevila potřeba. Služba v armádě měla v Anglii již svoji tradici z první světové války, jenže rozsah tehdejší vojenské služby žen se nedá přirovnat k ženské vojenské službě v druhé světové válce. Cím více se vnucovala totalita války, tím naléhavější byla potřeba zaměstnat ve válečném úsilí každého zdravého občana. Proto se také stalo, že od dobrovolné služby žen v uniformě se přešlo k náborové akci, kdy ženy byly v příslušných ročních povolávání do vojenské služby stejně jako muži. Podstatný rozdíl zůstal pouze v tom, že nebyly posílány přímo do bojových linií se zbraní v ruce. Ženy v Anglii nebyly ozbrojeny a ani nebyly ve zbraní cvičeny. Později učiněna výjimka, že byly vytvořeny skupiny žen, které obsluhovaly na území Velké Britannie protiletadlová děla.

SDRUŽENÍ PŘÁTEL

LETCŮ SVOBODNÉHO

ČESKOSLOVENSKA

Noví členové našeho Sdružení přátel letců svob. Českosloven-

ska: pí Eva Angetterová, USA /č.114/ a čs.poslanec do února 48 Ota Hora z Ottawy. -- Další knížka v našem archivu: "Bombardér T-2990 se odmlčel" z pera Viléma Dufky. Přežil sestřelení nad Brémami jako jediný ze 6ti-členné posádky 23.června 1941. /O život přišli: Jan Hejna, Vilém Konštacký, Alois Rozum, L.Smrček a K.Valach. / Kniha má 267 stran a vyšla v Praze r. 1968. -- Václav Korda nám z USA poslal další podrobnosti o Josefu Vašákovi, s kterým byl v pilotní škole v Prostějově v r.1925. Za války se oženil se skotskou šlechtičnou a přijal jméno MacKenzie a jejich erb. -- V Bratislavě zemřel záp.letec Frant.Předák. -- Ze skotského jezera Doon bylo vytaženo letadlo Spitfire P-7540, v němž se 25.10.41 zabil por.Fr.Hekl od 312.čs.peruti. -- Potěšilo nás: "Jako býv. lékaře třístatřináctky a třístajedenáctky mě Vaše noviny velice těší a dál a víc! Váš: Karel J. Susat, M.D." --

Na dotaz sdělujeme, že škpt.Jaroslav Kamarád zemřel v Rhodezii v r.1970. -- E.Kulka nám zapůjčil kapitolu plánované knihy. Po přečtení a poradě s býv.záp.letci se domníváme, že jeho výklady týkající se čs.letců židovského vyznání v Anglii jsou přehnané. -- Škpt.M.Planava, rodák brněnský, zemřel v rak.Alpách v r.1952. -- Pokud Vám něco říkají jména, jako: O.Vedrál, J.Drobník, Josef Šnajdr, LXC Salát a LAC Boh. Pick, mechanici 311: Kratochvíl, Lebovič a Janoušek, K.Pavlík, Jos.Bártoník, K.Štefánek, A.Uvízl, V.Obšil, P.Uruba, Ant.Macnauer, bratři Sapákové, F.Naxera, R.Chaloupka, V.Žezulka, Jan Žerovnický, E.Mrázek, Lad.Šesták, Jan Čermák, F.Zapletal, J.Příhoda, DFC, F.Trejtár, Ant.Brož, F.Burda, jejich fotografie máme. -- V Harare, Zimbabwe žije mjr.let.Richter. -- K.H.děkujeme za 5 pohlednic série "Čs.letadla". -- Denník L.Anderleho končí datem 30.7.40. -- Zjistili jsme, že u 312.čs.peruti sloužil jako mechanik Krutíl z Batrawy. -- Josef Kohout žije v Melbourne v Austrálii. -- 1.6.zemřel v Brně Oldřich Vedral, 72, od 311.čs.peruti. -- A.Vrána oznamuje novou adresu: Flat 2, Cherry Tree House, Hadrians Close, Lower Bemerton, Wilts., England. -- Náhodná nabídka: máme 2 knihy Ant.Lišky "Jak se plaší smrt", 444 stran, vyšlo v Praze letos. Vážní zájemci mohou objednat za \$11 na adrese Sdružení přátel letců. Šeky na "Kan.Listy". -- Od archivu Svazu letců v Anglii nám došla zajímavá angl.studie o čs.letectvu v Anglii za války, s celou řadou dosud neznámých podrobností, které našel v archívech RAF. Článek se zmiňuje, že až o tom občané ČSSR nic nevědí, 9.května každý rok klade čs.velvyslanec v Londýně k památníku padlých záp.letců věnec jménem pražské vlády. Studie se také zmiňuje, že ve Francii se octlo v červnu 1940 celkem 724 osob pozemního a létacího personálu, z toho 175 důstojníků. 17.června jim pres.Beneš vzkázal, aby se jakýmkoliv způsobem dostali do Andover v Anglii, pokud možno s letadly. Pro ostatní zařídil evakuaci britskými a jinými loďmi. 310.čs.perut byla připravena k boji 12.7.40, 312.perut 12.9.40. 311.čs.bomb.perut byla utvořena v Honingtonu 29.7.40. 313.čs.stíhací perut vznikla 27.7.41. Celkem asi 100 pilotů sloužilo v britských a polských perutích, jakož i u svob.Francouzů. -- Stále hledáme R.Půdu.

HUDEBNÍ NÁSTROJE

SE SLEVOU AŽ 30 PROCENTNÍ VÁM DODÁ

JIRÍ DANEŠ

Známy jako dirigent: Jo.mohlasu a TV a jako klavírista: „Beneš“.

Flétny, klarinet, trombony pod \$250.

Průhy, a.č. zakoupené japonské a.č. nové nástroje, zavazadla.

TORONTO 266-1659

Průhy, a.č. zakoupené japonské a.č. nové nástroje, zavazadla.

Legendy a skuteční hrdinové

HISTORIJE NÁRODA LZE ZAMLČOVAT, NE VŠAK ZMĚNIT

VILÉM HEJL

S letošními oficiálními výročími a oslavami se mi spojují i vlastní vzpomínky. Před devětadvaceti roky mne převezl z Ruzyně do soudní věznice na Pankráči a na této fakultě mé životní univerzity jsem prošel několika semináři z moderních dějin Československa. Seděli jsme na tzv. samovazebním oddělení, což bylo označení už jenom tradiční, protože na osmi čtverečních metrech nás bylo v cele šest. Jedním z mých spoluvězňů byl komunist dr. Oldřich Černý, před zatčením generální ředitel tabákového průmyslu, odsouzený v souvislosti s procesem Rudolfa Slánského. Když nás všechny přeložili na křídlo C do cely č. 305, řekl nám dr. Černý, že na téhle cele sedí již podruhé - první zde byl vězněn gestapem před jedenácti roky. O patro níž na stejném křídle je cela č. 267, pečlivě udržovaná ve stavu, v jakém byly kdysi všechny samovazební cely, to jest dosud vybavená kavalciem, stolem a židlemi; na této cele totiž byl vězněn Julius Fučík, a tam údajně napsal svoji *Reportáž*. Na dr. Oldřicha Černého těch shod bylo trochu mnoho; vyprávěl nám, za jakých okolností se dostal na Pankráč poprvé. Jako účastníka odboje ho Fučík pozval na konspirační schůzku do podloubí Lékařského domu na Sokolské ulici; celé místo bylo obtočeno gestapáky a Černý byl zatčen.

Pochyby o Fučíkovi a o jeho *Reportáži* jsem slyšel už na svobodě. Tady jsem však poprvé slyšel někoho, kdo Fučíka osobně znal, a navíc komunistu, neboť politické přesvědčení Oldřicha Černého se nezměnilo ani v Ruzyni, ani po procesu a odsouzení. Seděl jsem už ve třetí věznici a znal jsem tedy vězenský způsob života. Nedovedl jsem si představit, jak lze ve vyšetřovací vazbě, to jest za zvlášť bedlivého dozoru napsat celou knihu. Podivně vypadala i údajná pomoc esesmana Adolfa Kolinského. Pro ty, kdo Pankráč neznají ani z fotografií, uvádím, že Kolinský prostě nemohl střežit Fučíkovo bezpečí na chodbě přede dveřmi jeho cely, jak o tom Fučík výslovně píše. Na samovazebním oddělení totiž nejsou chodby. Celý třípatrový blok má půdorys velkého T, složeného ze tří křídel, a k celám se nejde po chodbách, ale po galeriích, jakýchsi pavlačích. Z každého patra je tedy dobře vidět do obou dalších pater a dozorců se navzájem zajišťují i vzájemně kontrolují. Kde tedy vznikla *Reportáž*, psaná na oprátku?

Začátkem sedmdesátých let jsem ještě jako nakladatelský lektor dostal k posudku rukopis, nadepsaný *Vzpomínky pankráčského dozorce*. Jeho autor, jistý Felcman, napsal souběžně vyprávění k *Reportáži*. Text nešlo vydat už proto, že - nakladatelskou hantýrkou řečeno - byl napsán polhem, autor pracně smolil slovo ke slovu a větu ke větě. Obsah však nebyl bez zajímavosti. Vyprávěl o Fučíkovi jako o hrdinovi, který pomáhal svým spolu vězňům jakožto tlumočník v Pečkárně, využíval ve volném pohybu po budově. Zajímavé - značně a hned nedvakrát. Gestapáci nebyli omezení a jistě věděli, komu světit tak odpovědný úkol, jako je tlumočení, tlumočník přeci může pomoci i uskodit. A za druhé - v Pečkárně by za těchto podmínek mohl Fučík psát jistě bezpečněji a pohodlněji, než na pankráčské cele. Když k tomu přičteme skutečnost, že esesák Adolf Kolinský žil po válce v Kutné Hoře, ale že ani v osmašedesátém roce nechtěl s historiky a novináři o Fučíkovi mluvit, a když si připomeneme kritické výhrady a pochybnosti, jež o Fučíkovi nahromadili a publikovali například Ivan Herben, Egon Hostovský a Václav Černý, anebo když si pročteme v *Mladém světě* z osmašedesátého roku článek mladé novinářky Filipkové, je to víc než dost důvodů k zamyšlení nejen nad jednou legendou, ale nad celým komunistickým přístupem k historii a dějinám odboje.

Osud první zmíněného dr. Oldřicha Černého byl ojedinělý jenom v tom, že Černý seděl na stejné cele za nacistické okupace i za komunistického režimu. Tisíce a desítky tisíc lidí byly však těch, kdo se stali obětmi perzekuce za obou totalitních režimů naší doby. V osmašedesátém roce se proto jeden čas uvažovalo o sloučení Svazu protifasistických bojovníků a klubu K 231, protože téměř všichni uchazeči o členství v K 231 splňovali podmínky pro přijetí do SPB. Předseda klubu, prof. Karel Nigrin, byl nejprve členem Obrany národa, pak ho zatkl gestapo, šťastně uprchl z vazby a dostal se do naší armády na Středním Východě; domácní i zahraniční odbojem prošel místopředseda generál dr. Václav Paleček; nacisty byli vězněni prof. Růžena Vacková, ing. Jaroslav Cuhra a dr. Jan Šmíd. To stále mluvím o těch šťastnějších, o těch, kteří přežili. Někomu přálo štěstí ještě víc - tankista Hrdina Sovětského svazu mjr. Josef Buršík uprchl z vazby a dodnes žije v Anglii; je to mimochodem jediný žijící čs. Hrdina Sovětského svazu, který toto vyznamenání dostal za statečnost v boji. Buršíkův spoluvoják pplk. Skokan byl však komunisty popraven právě ve výroční den dukelské bitvy; pplk. Lukas, náčelník štábu západní samostatné obrněné brigády, byl utlučen při výslechu; na šibenici zemřeli v jeden den parašutista mjr. Nechanský a odbojař Vele-mír Wahl; a tanečnice, na dvorku za pankráčskou vězenskou nemocnicí, byla popravena poslankyně, dr. Milada Horáková, účastnice domácího odboje, vězněná už nacisty.

Výčet, který byl dlouho, dlouho neskončil. Důležitější však je otázka - proč? Proč komunistický režim vytvořil tento kult J. Fučíka a proč zároveň tak brutálně a v takovém rozsahu perzekvoval domácí odbojáře a vojáky z Východu i ze Západu? Proč byla slevována patetická legenda a proč byla současně hanobena nebo zamlčována jména těch nejšťastnějších, jako třeba slavné trojice důstojníků Balabána, Mašina a Moravka, proč byly fabrikovány pomluvy o Vladimíru Krajinovi, který si získal zásluhy ojedinělé i v evropském měřítku, proč se mlčelo o našich letcích, účastnících vsutku historické bitvy o Anglii?

Značnou roli tu jistě hrála prevence: obava, že kdo šel do odboje proti jednomu totalitnímu systému, postaví se i proti nové diktatuře. A ještě hlouběji je snad vztah komunistické strany k československé statečnosti. Demokratičtí vlastenečtí odbojáři nebojovali za nějakou stranu, bojovali za republiku, za její obnovu a její svobodu. Komunistický poměr k československému státu byl dlouho výslovně odmítavý: ve starých Gottwaldových projevech je o tom zřetelně dost a dost a neméně zajímavé je číst ilegální *Rudé právo* z doby okupace, vydané stranickým nakladatelstvím v roce 1971, a na Slovensku platil až do roku 1943 program, vyjádřený heslem "za sovětské Slovensko". Co si s touto minulostí měl počít komunistický režim, na co z dějin strany se měl odvolávat, čím se měl a mohl legitimovat?

Přepisovány a zamlčovány byly celé kapitoly nejen z historie republiky, ale přímo z dějin strany. Nebylo dosti na tom, že se tvořily nejhrůznější kultury; nezbytné bylo také zamlčet a zhanobit všechno a každého, kdo by s těmito kultury byl srovnáván. Za časů rozvoje kultu Julia Fučíka byl vězněn Hrdina Sovětského svazu Buršík a popraven Skokan, Nechanský a Horáková. Mělo to svoji logiku, zřetelnou sice, ale logiku. Tam na Pankráči, kde mohl každou chvíli začít sjezd odbojářů z domova i ze zahraničí, jsem musel často myslet na ty, kdo se nedožili. Štábní kapitán Václav Morávek měl asi štěstí, že padl jako voják se zbraní v ruce za přestřelky s gestapáky u Pražského mostu; že ho by se asi dočkal v komunistickém Československu - Reicinova hradišanského "domečku" nebo Ruzyně? Umřeli by ho jako Lukase nebo Wiesnera, anebo by se dožil posledního rána na cele smrti v suterénu pankráčské vězenské nemocnice?

Letos se zase bude slavit, letos se bude znovu mluvit a patrně se bude také opět lhat. Ve všem už má režim bohatou praxi. Republika,

ZPRÁVY Z KANADY

Tenisovým mistrem Kanady pro rok 1983 se stal I

Lendl. Turnaj byl v Montreálu. -- V Ottawě byl ustaven parlamentní výbor pro "viditelné minority". -- Jorgen Caspar /českého původu?/ se stal novým švédským obchodním attaché v Torontě. -- Toronto Heritage Fair je na pozemku Fort York od 11 hod. dop. 25.9. -- Není jasné, zda Míla, manželka předsedy kan. konzervativní strany, je chorvátského či srbského původu. Její dívčí jméno bylo PIVNICKI. -- Studie o assimilaci vietnamských uprchlíků v okolí Ottawy upozorňuje na vysokou nezaměstnanost v jejich řadách. -- Hlavním velčíkem Ont. multikulturního dne na CNE byl ont. ministr nár. hospodářství a financí, Hon. Larry Grossman, Q.C. -- V souvislosti s blížícími se všeobecnými volbami v Kanadě byl podstatně zvýšen rozpočet vlády pro inzerci v etnických listech. -- Revue "Ethnic Clout" má nyní náklad 20.000 výtisků. -- "Sun" přinesl 22.8. komentář L. Zinka "Unhappy anniversary for Prague". -- Nejnovější vydání brožury "Diplomatic Corps in Canada" prozrazuje, že čs. velvyslanec je Vincent Buzek, voj. attaché plk. Ladislav Kele a ostatní personál: Ant. Šimeček, Andrej Gula, Jiří Radil, Vlad. Rychlík a Václav Šima. Velvyslanectví je nyní v č. 50 Rideau Terrace. Zarážející je vysoký počet vice-konzulů a obch. zástupců přiřazených k čs. konzulátu v Montreálu /1305 av. des Pins, H3G 1B2/: celkem 10 "diplomatů"! Jsou to jména, která nám nic neříkají: Srnec, Staněk, Otta, Lipar, Hrubý, Březina, Dostál, Hanuliak, Kania a Mazanec. Gen. konzulem je dr. Josef Žabokrtský. Zástupcem ČSSR v Int. Civil Aviation organizaci je P. Kalický. -- Ontario Multicultural Association byla ustavena nedávno. Jednatelem je H. Morris, 95 Larkesmere Court, Markham, Ont. L3R 3R2. -- A. Cockburn napsal knihu o mizerné morálce sovětských vojáků "The Threat: Inside the Soviet Military Machine". P. Worthington knihu komentoval tím, že je to síla nebezpečná, zvláště po záp. Evropu. -- Celkem 56 osob slouží jako poradci ont. vlády v otázkách multikulturních. Mezi nimi je G. Corn. -- Lib. prov. poslanec T. Ruprecht znovu varoval před odtokem pozůstalostí po zemřelých Ukrajincích a pod. za železnou oponu, ne do rukou příbuzných, ale komunistických vlád. -- Novou ministryní pro občanství a kulturu se stala pí Susan Fish. -- W/C /ret./ John Gellner, DFC, byl pozván jako hlavní řečník na sjezd spojeneckých let. veteránů z 2. války v Royal York hotelu 22.10. -- George Bonavia, původem z Malty, odešel do penze po 30ti letech služby pro fed. ministerstvo imigrace. Žije v Ottawě. -- Film o užívání sovětských chemických zbraní v Afganistánu byl promítnut v hlavní tor. knihovně 31.5. -- Množí se doklady, že srbský gen. Mihajlovič se stal obětí intrik komunistických živilů v britském zahraničním ministerstvu za 2. války. -- Fed. poslanec D. Kilgour promluvil v parlamentu o sedmi milionech Ukrajinců, kteří zemřeli v letech 1932-33 hladem po násilné kolektivizaci půdy a jednom milionu Baltů, kteří byli Sověty deportováni na Sibiř. -- Multicultural History Society of Ontario dostala od prov. vlády grant ve výši 350.000 dol. pro archivní dokumentaci dřívější činnosti etnických skupin. -- Ke stromu jazyků jsme prozatím přidali lužicko-srbský a karpatorusinský jazyk. -- U.N. High Commissioner for Refugees v Kanadě má adresu: Suite 401, 280 Albert St., Ottawa, Ont. K1P 5G8.

Z ČESKOSLOVENSKA

Motokov vyvezl do SSSR od 45.

44 tisíc nákl. aut zn. Tatra. -- Bylo zdraženo sklo a porcelán. -- Paní Líznová směla navštívit syna na Borech. -- Přibývá nemocí žaludku. -- Zemřeli býv. závodníci J. Netušil, V. Bubeníček, H. Rosák a F. Šťastný. -- Také herec V. Voska. -- Pražští rezidenti nad 70 let mohou užívat podz. dráhu a tramvaje zdarma. -- L. Vančurová z Prahy 5 měla čtyřčata. -- V Brně se narodilo "dítě ze zkumavky". -- Koněm roku se stal kladubský Sagar. -- V Praze zemřel prof. Karel Nygrín, býv. předseda Klubu K 231. Za 2. války byl v Anglii, v 50. letech doma vězněný. -- V Uh. Hradišti mají šikmou věž /býv. radnice/. Má odklon 74 cm. -- Zemřel spisovatel V. Kaplický, 87, básník V. Závada a houslista A. Plocek. -- 200 svazků soukromé knihovny F. Kafky má univerzita ve Wuppertalu, NSR. -- 80. narozenin se dožila filozofka B. Komárková z Brna. -- Lyžař Josef Samek se stal občanem NSR. -- Viktorie Žižkov oslavila "80". -- Sparta byla v Holandsku. -- Zemřela Dana Medfická, 62, známá herečka. -- S. Konopásek oslavil "60". -- Kilo okurek stojí 25 Kčs. -- V Krkonoších byla uzavřena "Cesta čs. - polského přátelství". -- Sport. klub ZVL Žilina oslavil "75". -- Zemřel malíř Jiří Švengsbir, 62 a záv. Zd. Treybal. -- Rekonstrukce ND byla skončena. Slavnostní otevření bude v listopadu. -- Roztoky u Prahy oslavily 750. výročí založení! -- Zemřela tam pracovnice Červ. Kříže pí Zd. Preiningerová. -- Představitel am. velvyslanectví v Praze odhalili 25.8. desku na stěně chaty na Polomce, v horách vých. od B. Bystrice. V chatě se v r. 44 skrývalo 16 amerických vojáků a letců. Byli obklíčeni něm. SS jednotkou Edelweiss čítající 250 mužů. Dvěma Američanům se podařilo uprchnout, ale zbytek byl zajat a popraven. Mezi nimi byl i velitel am. misse kpt. J. Mičan z Chicaga a krajané A. Novák a J. Horvát. -- Se zájmem jsme si přečetli časopis pedagogické fakulty v Plzni "Tahák". -- Byl rehabilitován pplk. J. Dobrovodský, nekomunistický velitel Žiliny za SNP. Žije v Bratislavě.

ten pravý domov Čechů a Slováků, to - řečeno s Janem Čepem - "společenský živých a mrtvých", má však svoje skutečné hrdiny: Milana Rasislava Štefánika a Václava Morávka, Heliodora Píku a Viléma Zingora, Miladu Horákovou a Růženu Vackovou. To je opravdová historie Československa, kterou lze jen zamlčovat, ne však změnit.

NÁRODNÍ POLITIKA

Trochu historie

Obrázek vzatý snad v Praze, nejspíš v létě roku 1945.. Zleva: S/L Emil Foit, S/L František Fajtl, DEC, W/C Jan Čermák, W/C Tomáš Vybíral, DSO-DFC, C/C Karel Mrázek, DSO-DFC a W/C František Doležal, DSO-DFC. Praha je vítala s nadšením..

IN MEMORIAM

Z Vídně došla smutná zpráva, že tam 13. srpna t.r. zemřela paní Marie Brandejská. Byla pohřbena žehem 26. srpna ve Vídni. Byla skutečnou matku tisícům českých a slovenských uprchlíků v Rakousku. Pomáhala jim, kde mohla a zanedbávala své zdraví. Pracovala pro Americký Fond pro československé uprchlíky v táboře Traiskirchen. Vycházela znamenitě s vedením tábora i s pracovníky různých konzulátů. Vzpomínají na ni s vděčností mnozí rezidenti Kanady, kteří Rakouskem prošli. Pokud chtějí poslat jejímu manželovi soustrast, adresa je: Adolf Brandeis, Lerchengasse 11/17, A-1080 Wien, Austria. Bude našemu exilu chybět!

Bude vás zajímat

Náhodná nabídka: kan. autor Brian Moore: "Zmrzlinový císař", 223 stran, \$10. Josef Novotný/český učitel na výměně v Kanadě: "Rok na kanadské vsi", 245 str. \$10. -- Vzpomínková tryzna za Pepu Malečka se konala v Národním domě v NY 25. září. -- Vrchtním číšníkem v soukr. klubu guvernéra Ohia je krajan Jerry Hradecký, známý chodač. -- Rudolf Kreml oslavil "70" a prof. J. Kalvoda "60".

Osobní půjčky na nejnižší úrokovou míru
Speciální vklady - Šeková služba

KAMPELIČKA

CZECHOSLOVAK TORONTO
CREDIT UNION LTD.

740 SPADINA AVENUE • TORONTO
ONTARIO M5S 2J2

Telephone: 925-0557

Úřední hodiny: V pondělí a v pátek od 10 do 7 hod.
Úterý, středa, čtvrtek, 10 do 5 hod.

VZPOMÍNÁME

Naši exilovi novináři nemají na různých ustáleno.. Neměli bychom na ně zapomenout! Obětovali se a začali dělat, co za daných okolností mohli. Máme na mysli např. Luděk Stránský, který v Paříži v letech 1948-49 vydával znamenitý "Svobodný Zítřek". Jen ten, kdo trčel v německém uprchlickém lágru si dovede představit, co znamenal prvotřídní list čs. exilu. Luděk Stránský se směle postavil po bok O. Gráfovi a J. Jostenovi..

Luděk Stránský se narodil 30. ledna 1900 v Meníku u Nového Bydžova. Vystudoval gymnázium v N. Bydžově, kde jedním z jeho profesorů byl Oskar Butter, pozdější zástupce šéfa zpravodajského odboru čs. ministerstva zahr. věcí. Na novinářskou dráhu se dal v r. 1920. Byl činný v "Moravsko-slezském denníku" a v letech 1926 až 1941 v "Českém Slově" a ve "Večerním Slově". Dne 10. března 1941 byl zatčen Gestapem a poslán do konc. tábora Oranienburg. Věznění přežil a po návratu do Prahy se ujal šéfredaktorství "Svobodného Zítřku". Tam jeho nejbližší spolupracovníky byli Jan Hájek a dr. Miloslav Kohák. Po únorovém puči odešel do am. zóny záp. Německa a do 6. 6. 48 byl se ženou v uprchlickém táboře v Burku v Hessensku. Pak se přestěhoval do Paříže, kde obnovil vydávání novin za obtížných podmínek. 11. dubna 49 emigroval do USA a usadil se v New Yorku, kde přijal místo v čs. sekci Radia Free Europe, ve výzkumném a informačním oddělení. Zemřel náhle 10. října r. 1950. Vdova po něm, paní Růžena Stránská, žije v New Yorku. Bylo smutné, že si v r. 1980 nikdo nevzpomněl na nedožitě jeho 80. narozeniny..

SIBENIČNÍ HUMOR V SOVĚTECH

Správa hotelu Grand International v Moskvě ve všech pokojích umístila toto upozornění: „Hosté se žádají, aby do ván nenalévali vodu. Květiny jsou umělé, vodu nepotřebují. Kromě toho po vodě reznou mikrofony“.

(FCL)

WINZE'S MEAT MARKET

ILJA ŠANDA

Čerstvé domácí a evropské uzeniny.

307 Roncesvalles Ave., Toronto.

Tel.: 533-5165

ČECHOSLOVÁCI v ZAHRANIČÍ

Podle zprávy britského tisku byl exulant Jarda Drobny zvolen do "Hall of fame" nejslavnějších tenistů světa. V r. 1954 vyhrál Wimbledon. Byl i hokejovým hráčem světového formátu. -- 28. 5. přednášel v Londýně dr. Vilém Bernard na thema "Život v Sovětském svazu 1939-45". -- V polovině června byl na čs. voj. hřbitově v Brookwoodu pietně uložen popel tří statečných vojáků: Františka Štičky, Jiřího Scotta-Šnábla a Z. Sládečka. Hřbitov je nedaleko Londýna v Anglii. -- Několik motelů/např. Sulinda Motel/vlastní v Las Vegas, Nevada slov. krajan P. Danihel. Tel./702/ 732-2000. -- Došlé pozdravy: Jan a L. Pošvovi ze Švýcar, Z. Kašpárková z Austrálie, J. Malý /NSR/ z Řecka, p. biskup Jar. Škarvada z Vatikánu, prof. Jar. Krejčí /Anglie/ ze Star Island, NH, prof. Josef Kratochvíl - J. K. Baby /NSR/ z Islandu, prof. Jar. Pavlík /Dánsko/ z Mnichova a novomanželé Ludvík a Jolanta Douchovi z Kodaně. -- "Rychlé šípy" od Jar. Foglara vydal D. Stroj, Max Wöner Str. 31, 8000 München 50, W. Germany. Plánuje vydání dalších Foglarových knih. -- "Zprávy SVU" gratulovaly spisovatelé B. Svatošovi k "75". -- Prof. Jiří Nehněvajs z U. of Pittsburgh přednášel v létě pohostinsky ve Francii. -- V USA vyšel 3. díl knihy "Jews of Czechoslovakia". Další info. na adrese: J. Abeles, 102-30 62nd Rd., Forest Hills, NY, 11375, USA. -- 27. 7. zemřel v Kolíně n. R. pracovník českého oddělení Deutsche Welle, býv. herec libereckého divadla a zakladatel časopisu "Bohémie" Antonín Strnad, 60. Byl znám i v Kanadě. -- Středisko pro osoby žádající pol. azyl ve Švýcarsku je na adrese: Mettmennriedstr. 9, 8180, Bulach. Tel. 01/860 60 04. -- Pěkný leták "Scouting in Czechoslovakia" vyšel v Holandsku. Adresa: Postbus 38480, 6503 AL Nijmegen, Holland. -- Rada svob. ČSR vydala prohlášení k 15. výročí sov. okupace v r. 68. -- Opus Bonum pokračuje ve vydávání hodnotných knih. Seznam pošleme vážným zájemcům na požádání. -- "Hlas národa" z Chicaga připomněl, že v srpnu 1633 přistál na am. půdě český exulant Augustin Heřman, pozdější guvernér státu Maryland. -- V NSR vyšly dvě knihy R. Ströbingera: "Das Rätsel Wallenberg" a "Der Mord am General Sekretär" /týká se R. Slánského/. -- V květnu graduoval na La Salle College ve Filadelfii s BA krajan Alexandr Dolinay, původem z Podkarpatské Rusi. Dne 1. 6. zemřel jeho dědeček A. Dolinay, 90. -- Na sjezdu Čs. sociální demokracie v Curychu v srpnu, za účasti 40tí delegátů, byl předsedou znovu zvolen dr. Vilém Bernard a ústředním tajemníkem dr. Karel Hrubý. Polit. vězeň R. Battěk byl zvolen čestným členem Ústředního výkonného výboru. Nový ÚVV má 30 členů, z toho jsou 3 z Kanady. -- Starosta čs. skautů v zahraničí Velen Fanderlík převzal redigování "Stopy". Adresa je: "Stopa", 709 Hermia Cr., Trail, BC, V1R 1B3, Canada. -- 9. 9. tomu byl rok, co poblíž Chicaga tragicky přišla o život obětavá žena, paní Milada Ferjenčíková. Nezapomínáme! -- "Naše Snahy" přinesly slovenské znění projevu Tomáše Bati na banketu Čs. sdružení v Torontě v květnu.